

Økonomisk-politisk kalender

Den økonomisk-politiske kalender for perioden 1999 indeholder en summarisk oversigt over vigtige økonomisk-politiske indgreb og begivenheder, der kan have betydning for vurderingen af tidsserierne i *Konjunkturstatistik*.

1999

1. jan. Indførelse af fælles valuta

EU træder ind i den tredje fase af den Økonomiske og Monetære Union, og 11 EU-lande (Finland, Tyskland, Luxembourg, Holland, Belgien, Irland, Østrig, Frankrig, Spanien, Portugal og Italien) afskaffer på papiret deres valutaer og indleder et samarbejde om en fælles valuta, euroen.

1. jan. Kronens centralkurs og ERM II

Fra 1. januar 1999 deltager kronen i EU's nye valutakursmekanisme ERM II. Efter vedtagelsen af de faste omregningskurser mellem euroen og de hidtidige nationale valutaer for de lande, der indfører euroen fra den 1. januar 1999, har Danmark, Grækenland, euro-landene og Den Europæiske Centralbank, ECB, fastsat centralkurser for kronen og drachmen over for euro. Kronens centralkurs over for euro i ERM II er beregnet på basis af den hidtidige centralkurs over for D-mark i EMS-samarbejdet på 381,443 DDK pr. 100 DEM og omregningskursen fra D-mark til euro:

Centralkurs: 746,038 DKK pr. 100 EUR
Udsvingsbåndet for kronen er fastsat til +/- 2,25 pct., og interventionskurserne er:

Salgskurs: 762,824 DKK pr. 100 EUR
Købekurs: 729,252 DKK pr. 100 EUR
De uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser mellem euroen og valutaerne i de EU-lande, der indfører euroen den 1. januar 1999, er:

1 euro	=	40,3399	belgiske franc
	=	1,95583	tyske mark
	=	166,386	spanske pesetas
	=	6,55957	franske franc
	=	0,787564	irske pund
	=	1.936,27	italienske lire
	=	40,3399	luxembourgiske franc
	=	2,20371	hollandske gylden
	=	13,7603	østrigske schilling
	=	200,482	portugisiske escudos
	=	5,94573	finske mark

7. jan. Rentenedsættelse til 3,75 pct.

Nationalbankens udlånsrente sættes ned med 0,20 procentpoint til 3,75 pct.

4. feb. Rentenedsættelse til 3,50 pct.

Nationalbankens udlånsrente sættes ned med 0,25 procentpoint til 3,50 pct.

25. feb. Kommunalt overenskomstforlig

De kommunalt ansatte, repræsenteret ved KTO, indgår forlig med de kommunale arbejdsgivere. Ved forliget får de kommunalt ansatte tre feriedage, som gives en ad gangen i alle tre overenskomstår. De ansatte kan vælge at droppe feriedagene

mod en kontant udbetaling. Forliget indebærer, at de ansatte får i alt 7,55 pct. mere i løn over de næste tre år. Af den samlede økonomiske ramme bliver de generelle lønstigninger i overenskomstperioden dog kun på 5,46 pct. Derudover anvendes 0,97 pct. til en puljefordeling, 1 pct. til at financiere den ekstra ferie samt 0,19 pct. til pension. Dertil kommer reguleringsordningen, som betyder, at forskellen mellem lønudviklingen på det offentlige og det private arbejdsmarked ikke bliver for stor. Reguleringsordningen vil indebære en lønstigning det første år på 0,70 pct. af ordningens ramme. Arbejdsgiveren får ret til at disponere mere fleksibelt over medarbejderens arbejdstid. De centrale regler for arbejdstid kan som noget nyt afviges lokalt, og overarbejde kan udbetales kontant i stedet for afspadsering. Ansatte på 21 år eller derover, med et års fastansættelse bag sig, får adgang til arbejdsmarkedets pensionsordninger. Tidligere var alderskravet 25 år, med mindst fire års anciennitet. Arbejdsgivernes ret til at fyre ansatte med mere end 120 sygedage på et år afskaffes.

26. feb. Statsligt overenskomstforlig

De statsansatte, repræsenteret ved CFU, indgår forlig med finansministeren. Overenskomstresultatet ligner i hovedtræk aftalen på det kommunale område. Forliget indebærer en lønstigning på 7,5 pct. og en videreførelse af reguleringsordningen. De statsansatte får tre ekstra feriedage over de kommende tre år. Den første fridag kan afvikles fra 1. april 1999 for alle, der har mindst seks måneders beskæftigelse i staten. De tre feriedage kan efter aftale også udbetales som løn. Ligesom de kommunalt ansatte må også de statsansatte indstille sig på at være mere fleksible, når det gælder tilrettelæggelsen af deres arbejdstid, som aftales lokalt. Kompetenceudvikling af de ansatte får høj prioritet, hvilket bl.a. betyder, at der med virkning fra 1. april 2000 oprettes et særligt statsligt Center for Kompetence og Kvalitetsudvikling.

1. mar. Rentenedsættelse til 3,40 pct.

Nationalbankens udlånsrente sættes ned med 0,10 procentpoint til 3,40 pct.

10. mar. Mejerifusion

Danmarks to største mejeriselskaber MD Foods og Kløver Mælk meddeler, at de vil fusionere.

10. mar. Fusion i den finansielle sektor

Unibank meddeler, at de opkøber Tryg-Baltica Forsikring.

24. mar. NATO-aktion mod Jugoslavien

NATO indleder luftangreb mod militære mål i Jugoslavien for at stoppe serbiske overgreb på den kosovo-albanske befolkning.

9. apr. Rentenedsættelse til 2,90 pct.

Nationalbankens udlånsrente sættes ned med 0,50 procentpoint til 2,90 pct.

10. jun. Valg til Europa-Parlamentet

Der afholdes valg til Europa-Parlamentet, som resulterer i følgende procentvis stemmefordeling:

Socialdemokratiet	16,5
Radikale Venstre	9,1
Konservative Folkeparti.....	8,5
Centrum-Demokraterne	3,5
Socialistisk Folkeparti.....	7,1
JuniBevægelsen.....	16,1
Folkebevægelsen mod EU	7,3
Dansk Folkeparti	5,8
Kristeligt Folkeparti.....	2,0
Venstre.....	23,4
Fremskridtspartiet.....	0,7
I alt.....	100,0

Ovennævnte stemmefordeling giver følgende kandidatfordeling: 5 kandidater til Venstre, 3 kandidater til Socialdemokratiet og JuniBevægelsen og 1 kandidat til Det Radikale Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, FolkeBevægelsen mod EU og Dansk Folkeparti.

10. juni Fredsplan for Kosovo

FNs Sikkerhedsråd vedtager en fredsplan for Kosovo. Fredsplanen betyder, at de første internationale fredsstyrker kan rykke ind i Kosovo samtidig med at de jugoslaviske tropper indleder deres tilbagetrækning.

17. juni Rentenedsættelse til 2,85 pct.

Nationalbankens udlånsrente sættes ned med 0,05 procentpoint til 2,85 pct.

10. juli Ministerrokade

Nuværende forskningsminister Jan Trøjborg overtager Ministeriet for Udviklingsbistand efter Poul Nielson, mens Birte Weiss udnævnes til forskningsminister.

31. aug. Forslag til finanslov

Finansministeren fremsætter lovforslag nr. 249 af 31. august til finanslov for finansåret 2000.

5. okt. Regeringsprogram

Folketinget starter med statsministerens åbningsstale, som indeholder bl.a. følgende hensigtsklæringer:

- Der skal indføres en afgift på varer med PVC og phtalater med henblik på at begrænse forbruget.
- Der skal skæres i forbruget af pesticider i landbrug, skovbrug og haver.
- Der skal indføres nye regler om registrering af salg og forbrug af foderstoffer og tilsætningsstoffer på den enkelte bedrift. Desuden foreslås det at indføre lovhjemmel til at tilbageholde partier af foderstoffer, såfremt der er mistanke om, at de indeholder uønskede stoffer eller farlige bakterier.
- Det foreslås at ophæve loven om godtgørelse vedrørende erhvervsvirksomheders udgifter til administration af skatter og udgifter.
- Der lægges op til en lempeligere og mere ensartet beskatning af arbejdsgiverbetalte ydelser til uddannelse samt bidrag til transport til uddannelsessteder. Forslaget skal bl.a. gøre det muligt for virksomheder at hjælpe fyrede medarbejdere med omskoling, uden at medarbejderen bliver beskattet af det.
- Der lægges op til en reform af voksen- og efteruddannelse. Systemet skal i højere grad målrettes mod de kortuddannede og uddannelser, der giver kompetence. Desuden skal

formålet for folkeoplysning, folkeuniversitet samt højskolerne præciseres.

- Der foreslås en to-årig forsøgsordning, hvor kommunerne får mulighed for at få tilskud til at ansætte ældre langtidsledige i varige job på ordinære løn- og ansættelsesvilkår. Forslaget om disse såkaldte seniorjob er en opfølgning på regeringens aftale med kommunerne fra juni.
- Det foreslås at sikre forbedrede rettigheder for personer, der har fleksjob.
- Det foreslås at ændre loven om orlov, således at det gøres mere fleksibelt for småbørnsfamilier at tage orlov.
- Kommuner med pasningsgaranti får mulighed for at øge forældrebetalingen med et procentpoint om året, dog højst til 33 pct. i 2002.
- De bebudede ændringer af reglerne for hjemmeservice vil blive fremsat allerede i oktober. Et flertal i Folketinget har allerede aftalt, at der i fremtiden ikke kan ydes tilskud til vinduespudsning, ligesom tilskuddet til havearbejde sættes ned.
- Det foreslås at lukke op for byggeri af en ny type andelsboliger, hvor det eneste offentlige engagement skal være en kommunal lånegaranti for de yderste lån i boligerne. Forslaget vil gøre det lettere for især velhavende ældre at indrette sig i andelsboliger, de såkaldte olde-kollektiver. Det vil efter planen ikke berøre den nuværende kvote af offentligt støttede andelsboliger.
- Som opfølgning på et EU-direktiv skal der indføres forbud mod tobaksreklamer. Forbuddet vil omfatte alle reklameformer samt sponsorering og gratis uddeling af tobak.
- Der skal indføres røgfri miljøer i alle offentlige institutioner, heriblandt daginstitutioner, skoler og på landets sygehuse. Lærerne kan stadig ryge, men kun i afgrænsede lokaler og det samme gælder pædagogerne i daginstitutioner. Sygehuspersonalet får helt forbud mod at ryge på sygehusenes arealer. Forbuddet træder dog først i kraft efter en overgangsperiode. Patienter og pårørende vil ikke blive ramt af forbuddet.
- Udlændingeloven skal ændres med henblik på tilpasning til Schengen-samarbejdet, som Danmark forventes at tilslutte sig 1. oktober 2000.
- Det første skridt til en reform af spillelovgivningen kommer i år. Reformen skal bl.a. omfatte afgifterne på spil, og i første omgang vil regeringen tage fat på spilleautomater.
- Der skal indføres fusionskontrol i konkurrenceloven, så staten får bedre kontrol med store fusioner.
- Straffeloven skal ændres, så spirituskørsel i højere grad kan straffes med samfundstjeneste.
- Der gives tilladelse til TV-overvågning af trafikken.

5. okt. Dansk-svensk mejerifusion

MD Foods og svenske Arla meddeler, at de vil fusionere. Sammenlægningen af de to selskaber skaber Europas største mejeri, som vil få navnet Arla Foods.

5. nov. Renteforhøjelse til 3,30 pct.

Nationalbankens udlånsrente sættes op med 0,45 procentpoint til 3,30 pct.

16. nov. Afgiftsændring

Med virkning fra 26. oktober 1999 vedtager Folketinget, at der skal indføres højere afgifter for brugte importerede varebiler. Der indføres en skala, hvorefter skalaknækket reguleres efter varebilernes alder, på samme måde som det sker for brugte personbiler. Den afgiftspligtige værdi forhøjes med 6.100 kr. for brugte biler, som førstegangsindregistreres i Danmark, og som ikke har katalysator eller en tilsvarende

foranstaltning. Derudover forhøjes den afgiftspligtige værdi med 7.450 kr. for brugte person- og varebiler, der ikke er forsynet med airbags i det hele taget, og med 3.725 kr., hvor der kun er én airbag i bilen. Loven har virkning for køretøjer, der anmeldes til afgiftsberigtigelse fra og med 26. oktober 1999, dog er der visse modifikationer. (Nr. 837/17. nov.)

30. nov. Finanslovsforlig

Regeringen afslutter forhandlingerne om finansloven for 2000. Finanslovsforliget er et spraglet kludetæppe med mange delaftaler med flere forskellige konstellationer af partier. Det drejer sig om følgende forlig og aftaler: Et femårigt trafikforlig, et fireårigt politiforlig, en aftale om servicejobs, en voksen- og efteruddannelsesreform, en aftale om førtidspensionen, en arbejdsmarkedsreform, en aftale på sundhedsområdet og en række diverse aftaler. De forskellige forlig og aftaler omhandler bl.a. følgende elementer:

- Trafikforlig (forligspartier S, R, SF, EL): Den kollektive trafik tilføres 1,1 mia. kr. om året de næste fem år. DSB skal især bruge pengene til nye hurtigtog mellem København, Århus og Aalborg, samt en forbedring af S-togsforbindelsen mellem Københavns Hovedbanegård og Østerport Station. Derudover fremrykkes en række anlægsprojekter primært i Københavnsområdet. Banestyrelsen tilføres 530 mio. kr. årligt til forbedringer af skinnettet. Pengene hentes ved diesel- og naturgasafgifter for godt en halv milliard kroner årligt samt en omdannelse af Københavns Havn til statshavn. Dieselaftagten stiger med 23 øre pr. liter og der indføres en ny naturgasafgift, som fortrinsvis skal betales af naturgaselskaberne.
- Politiforlig (forligspartier S, R, SF, CD, V, K): Et fireårigt forlig, der samlet giver næsten 2,4 mia. kr. ekstra til politiet. Der ansættes 540 ekstra folk heraf 230 betjente. Der er aftalt en styrkelse af nærpolitiet, en forstærket indsats mod volds- og bandekriminalitet samt en forøgelse af patruljeringen. En del af pengene skal bruges til grænsekontrol i forbindelse med Schengen-samarbejdet, en styrkelse af politiets EDB og alarmcentraler. For at skaffe penge til politiet sættes en række bøder op. Andre penge hentes ved besparelse på begravelsesforretning og afskaffelse af magasinpressens portotilskud.
- Aftale om servicejob (forligspartier S, R, CD, SF, EL): Der oprettes et toårigt forsøg med servicejob, så kommuner, amter og statslige institutioner kan ansætte ældre ledige i rigtige job. Forsøget indebærer, at ledige over 48 år, som har været aktiveret i mindst et halvt år, får chancen for et rigtigt job inden for eksempelvis social- og sundhedssektoren eller trafikområdet. Jobbet kan være aflastning af hjemmehjælperen eller sygeplejersken, overvågning af togstationer eller lign. Staten giver et årligt tilskud på 100.000 kr. til amtet eller kommunen, så længe ansættelsen varer. Målgruppen for ordningen er 36.000 ledige og 25.000 personer på overgangsydelse.
- Voksen- og efteruddannelsesreform (forligspartier S, R, SF, CD): Statens bidrag til voksen- og efteruddannelse fastfryses på 3,5 mia. kr. Arbejdsmarkedet skal selv finansiere de mest virksomhedsrettede kurser i løbet af et par år via indbetalinger til den nyoprettede Arbejdsmarkedets Uddannelsesfinansiering, kaldet AUF. Indbetalingernes størrelse fastlægges af AUFs bestyrelse, der udgøres af arbejdsmarkedsparter. Et samlet løft på 200 mio. kr. vil ifølge Arbejdsministeriet betyde et bidrag på 100 kr. pr. heltidsansat. Den offentlige indsats målrettes til at give de kortuddannede et løft. Der ryddes op i kursusjunglen, mens uddannelsesgodtgørelsen bibeholdes på 100 pct. af dagpengesatsen.
- Aftale om førtidspensionen (forligspartier S, R, V, K, CD, KrF, SF): Der indgås en rammeaftale om en reform af førtidspensionen. Reformen forventes at træde i kraft i 2003. Hovedindholdet er, at de nuværende fire ydelser skæres ned til to. De, der slet ikke kan arbejde, får en ydelse, og de, der har nogen arbejdssevne i behold, får en lavere ydelse. Til gengæld får de et retskrav på egnet beskæftigelse, så de kan supplere ydelsen, hvis de selv ønsker det.
- Arbejdsmarkedsreform (forligspartier S, R, V, K, KrF, CD): Aftalen er en justering af den seneste arbejdsmarkedsreform. Den mest markante ændring betyder lempeligere krav om aktivering for ledige på 58 og 59 år med mulighed for at gå på efterløn, når de fylder 60 år. Den gruppe ledige skal fremover, ikke automatisk tvinges i aktivering. Hvert enkelt tilfælde skal vurderes individuelt. Lediges muligheder for at få foden inden for på arbejdsmarkedet skal lettes ved at bruge arbejdspraktik i en virksomhed som et redskab i aktiveringsindsatsen.
- Aftale på sundhedsområdet (forligspartier S, R, SF, CD, K, V): Der afsættes 495 mio. kr. til en styrket indsats på kræftområdet i perioden 2000-2002. Pengene skal både gå til indkøb af scannere og til uddannelse af sundhedspersonalet. Pengene kommer oven i de 850 mio. kr. til kræftbehandling, der er et led i aftalen om amternes økonomi for 2000. Mulighederne for at vælge hospice forbedres, og psykiatriområdet får et løft med 750 mio. kr. i perioden 2000-2002. Pengene til sundhedsaftalen skal skaffes ved besparelser på statens tilskud til medicin. En række lægemidler skal udbydes i licitation. Samtidig skal det offentlige tilskud til nye lægemidler fremover udregnes på grundlag af den europæiske gennemsnitspris.
- Diverse aftaler (forligspartier S, R, SF, CD): Hjemmeservice-ordningen udvides, så man også kan få tilskud til indkøb af dagligvarer og til at få hentet børn i daginstitutioner. Sociale pensioner som folkepension og førtidspension stoppes fremover fra den dag, modtageren dør. I dag udbetales pension til de efterladte resten af måneden efter dødsfaldet. Samtidig fjernes det dobbelte personfradrag for efterladte ægtefæller. Gebyret på et nyt pas forhøjes, så et nyt pas kommer til at koste 600 kr. Prisen for pas til børn fastholdes. Retsafgiften hæves fra en til to pct. af beløb over 6.000 kr.

4. dec. WTO-topmøde i Seattle

Forhandlingerne i Verdenshandelsorganisationen WTO ender i sammenbrud, der hovedsagelig tilskrives de store modsætninger mellem USA, EU og udviklingslandene. U-landene er utilfredse med, at USA og EU tromler deres vilje igennem, og at de ikke er med i den lille inderkreds af lande, der bestemmer dagsordenen for frihandelsforhandlingerne i WTO-regi.

9. dec. Tryg-Baltica køber norsk forsikringsselskab

Unidanmark-koncernen udbygger sin Norden-strategi gennem Tryg-Balticas køb af det norske forsikringsselskab Vesta. Dermed skabes en af Nordens største forsikringskoncerner.

11. dec. EU-topmøde i Helsinki

EU's stats- og regeringschefer beslutter at udvide feltet af lande, som ønsker optagelse i EU. Udover de seks lande, som allerede er i gang med forhandlinger om optagelse, bliver seks nye lande inviteret til forhandlinger om medlemskab. De seks nye kandidatlande er Bulgarien, Letland, Litauen, Malta, Slovakiet og Rumænien. Samtidig får Tyrkiet sin ansøgning om medlemskab godkendt af EU. Stats- og regeringscheferne beslutter, at EU skal være klar til at optage nye medlemmer fra den 1. januar 2003.

20. dec. Salg af Danisco Distillers

Det statsejede svenske selskab Vin & Sprit meddeler, at de i første omgang køber 51 pct. af Danisco Distillers med klassiske varemærker som Aalborg Akvavit og Gammel Dansk. Salget af Danisco Distillers medfører, at De Danske Spritfabrikker genopstår, da Vin & Sprit ved transaktionen giver det danske selskab sit gamle navn tilbage.